

Keillers Park

Keillers Park bygger löst på ett uppmärksammat så kallat "hatbrott" där en homosexuell man brutalt misshandlades och sköts ihjäl av ett par ungdomar i Göteborg sommaren 1997. Men det är också en film om att våga följa en inre övertygelse i livet och stå upp emot en oförstående omgivning. En film om kärlek - just i det här fallet mellan två män.

Rekommenderad för gymnasiet

EN FILMHANDLEDNING AV
ANDREAS HOFFSTEN

Handling

Det var meningen att de skulle träffas i Keillers Park på Hisingen i Göteborg. För att kanske försonas och tala ut. Nassim hade ringt mitt i natten och Peter blev både glad och upprörd över samtalet, mycket var oklart och känsligt i deras förhållande.

Istället blir Nassim skjuten till döds av, som det senare visar sig, ett par satanister. Peter grips av polisen morgonen därpå och delges misstanke om mord. Under förhöret provoceras Peter av två förhørsledare för sin homosexuella läggning på ett djupt kränkande sätt.

Så rullas historien upp i återblickar som varvas med förhöret hos polisen.

I centrum för handlingen står Peter som en dag på spårvagnen i Göteborg får ögonkontakt med Nassim och ett intresse uppstår. Några dagar senare stöter de åter på varandra då Nassim delar ut gratistidningar på stan. Nassim skriver hastigt ner sitt telefonnummer som han lämnar över till Peter.

Dessförinnan, på julafton har Peter fått små faderliga pikar för att han ännu inte fått något barn med sin fru. "Vi pratar om det", säger Maria, hans fru. "Men det är inte prata man ska göra för att få barn" kluckar Peters far Juris. Väl hemma är Peter för trött för att ha sex med Maria. Peter jobbar på sin fars firma som civilingenjör. Och inför personalen berättar fadern stolt en dag att han tänker lämna över företagets ledning till sonen Peter. De skålar och stämningen är på topp.

Någon dag senare ljuger Peter för Maria och säger att han måste iväg ett kort tag; "Pappa har något problem med avloppet som han behöver hjälp med". Istället går han till ett möte med Nassim i Keillers Park där de blygt talar med varandra och Peter säger att han inte är "någon sån". "Vad vill du mig?" frågar Nassim, "Du behöver inte vara rädd.". Nassim ger Peter en liten present, ett litet gosdjur.

Kort därpå, när Maria är på tjänsteresa, knackar Peter på hos Nassim med en ask Noblesse i handen. De dröjer inte länge förrän de har sex med varandra och Peter säger efteråt: "Jag är så glad att det var du första gången." Nassim blir röd: "Oj, en oskuld vid min sida" och de säger varma, kärleksfulla ord till varandra.

Dagen därpå på jobbet dyker plötsligt Maria upp och är orolig över var Peter har varit eftersom han inte var hemma på natten. Peters arbetskollega Kevin täcker upp och drar en historia om

hur de rumlat runt med gamla kompisar, rökt på och somnat hos en av dem.

Men i takt med att relationen med Nassim fördjupas börjar situationen både på jobbet och i privatlivet att bli problematisk. Under en affärslunch på stan låtsas Peter inte kännas vid Nassim, men under en bioföreläsning kommer Peters syster Rådite på dem när de ömt håller om varandra. Han missköter företaget, en ritning till en viktig kund blir inte klar i tid och en dag när fadern knackar på hemma hos Peter och Peter presenterar Nassim blir brytningen total mellan far och son. Peter förlorar sin vd post och efterträds av Kevin.

Så dör fadern och Peter blir lottlös i bodelningen, hans syster ärver allt. Samtidigt frestar Nassims utlevande livsstil på förhållandet och en julafton spricker det, Nassim går ifrån Peter. "Ge mig lite andrum, jag måste få tänka", säger Nassim. I några påföljande scener ser vi Nassim ute på stan eller på olika klubbar. Hans öppna kontaktsökande gör honom sårbar och han misshandlas och en man ropar "din jävla böggjävle, din lilla jävla fjolla" efter honom. Peter längtar efter Nassim och letar efter honom under nattliga promenader.

Så stöter Nassim på två svartklädda killar som visar sig vara satanister. Han följer med dem på spårvagnen mot Hisingen, lite tveksam, lite nyfiken, särskilt på en av killarna som han tidigare bjudit på korv en natt. De går upp mot Keillers Park. Där urartar situationen, killarna attackerar honom med en elpistol och hotar med en riktig pistol varpå Nassim flyr men skjuts i ryggen och faller. Ännu ett skott från nära håll släcker hans liv.

Morgonen därpå bryter sig polisen in i Peters lägenhet och tar med honom till häktet. Under långa förhör pressar poliserna honom att erkänna. Men han släpps i brist på bevis. Förtvivlad, ensam och söndergråten söker han ta sitt liv med piller på bänken i Keillers Park. Men han överlever och får senare hjälp av en terapeut för att bearbeta allt som hänt. Mördarna anges av en flicka "Den där bögen i Keillers Park - jag vet vem som gjorde det".

Att hitta sig själv

Filmen *Keillers Park* inramas av två åkturer med spårvagn genom Göteborg. Bägge turerna präglas av möten mellan människor som blir känslomässigt starkt berörande för de inblandade. Den första - mellan Peter och Nassim - skildrar början på något som åtminstone inledningsvis blir lyckligt men som ändrar i tragisk bråd död. Den andra spårvagnsturen handlar om hur de satanister som Nassim möter väljer att förneka något de berörts av. En spårvagn som symbol för en resa i livet, en spårvagn som - skulle man kunna säga - på olika sätt bär till himlen för de inblandade.

Man kan också beskriva det som två olika sätt att förhålla sig till medmänniskor, vilket i mångt och mycket är vad filmen handlar om; vår förmåga att mötas som människor oavsett etniskt ursprung, sexuell läggning eller politisk/religiös tro. Peter väljer att bejaka - de bägge satanisterna väljer att hålla ifrån sig, att förringa och hata. De har stelnat i sin attityd mot omvärlden medan Peters värld rasar samman till följd av en blick. Gemensamt för bägge är att de har en omvärld runt omkring sig som inte erbjuder annat än ett kompakt motstånd och ett icke-accepterande.

- Resonera kring Peters sätt att hantera sitt omvälvande möte med Nassim. Kan vi förstå honom i all hans nyfikenhet och tvekan?

- Det är inte mycket vi får veta om de bägge satanisterna, men hur ser eleverna på dem? Vad är det som kan ha gått så fel för dem som gör att de beslutar sig för att döda en annan människa?

- En stark kärleksrelation är något som rör upp många och starka känslor vare sig man är homo- eller bi- eller heterosexuell. Men om en hetero närmar sig en homo eller tvärtom verkar det rymma en alldeles extra laddning - varför tror ni? Det finns de som talar om att känna sig hotade - vad kan det röra sig om?

Att få vara den man är

Peter lever ett tryggt borgerligt liv med fru och ett bra jobb. Det är en tillvaro som faller samman den dag han träffar tidningsutdelaren Nassim. Hans fru går ifrån honom, han förskjuts av sin far och han förlorar sin plats som vd för det företag han arbetar på; hans faders livsverk. Det är ett högt pris att betala för kärleken som i ett normalt samhälle borde leda till respekt och aktning inför ett så modigt steg i livet. Istället blir han marginaliserad, föraktad av vänner och arbetskollegor och fd fru samt djupt kränkt under det polisförhör som hålls med honom som misstänkt för mordet på pojkvännen Nassim.

Vad är en norm? Vad tillåter samhället oss att vara som människor? Det finns lagstadgade regler och det finns oskrivna lagar som inte alltid är lika lätta att känna till. Vem sätter reglerna för hur en familj ska vara? Traditioner och koder i en familj och de olika förväntningar ett barn kan ha på sig är ju osynliga i den bemärkelsen att det är först när de bryts och en gräns passeras som det rör upp. Så här avslutas en ledare i Dagens Nyheter i augusti 2000: "Det skadar inte att påminna om att homosexuella faktiskt är alldeles normala människor."

I tidningarnas insändarsidor är det annars alls inte ovanligt att homosexualitet behandlas som en åsikt, inte en läggning. Klassiska motsattpar ställs mot varandra: sossar mot moderater; kristna mot homosexuella. Och som en röd tråd löper en känsla av rädsla hos de skribenter som tar sig an ämnet:

"Bögar bör ha barn. Det läser jag gång på gång. Lesbiska nästan måste ha barn. Det hör och läser jag också. Det är så hippt och fördomsfritt! Den gamla vanliga familjen - pappa, mamma, barn - förekommer inte särskilt ofta i debatten. Om en resenär anlände från mars skulle han antagligen få för sig att inseminer-

ing är vanligare än dunkadunka, vilket lyckligtvis är fel.

Den dystra sanningen är att den vanliga, heterosexuella kärnfamiljen - den överlägset bästa samlevnadsform som finns - har befunnit sig under attack sen årtionden." (Ulf Nilsson i en krönika i Expressen 12 juni 2005)

Vilka är dessa fiender, är de inbillade eller verkliga? Det kan vara trångt i portgången för begreppet tolerans inte minst i frikyrkliga tidningar som pingströrelsens Dagen och Livets ords Världen Idag.

- "Att tänka rätt är stort - att tänka fritt är större", lätt att säga i ett ordspråk men hur lätt är det i verkligheten? Hur formas vi som människor? Hur mycket styr media den bild vi sätter upp för vad vi vill bli och vilka värden vi hyllar? Vad är en fördom? Varför blir vi så lätt fördomsfulla? Hur mycket spelar kunskap in som motkraft?

- Det finns ett pris man riskerar att få betala för en viss sorts kärlek. Antagligen skulle alla elever i klassen på en direkt fråga svara ja på om de tycker att homosexuella behandlas fel i samhället. Det är så att säga knappast politiskt korrekt att ställa sig upp och säga "jag tycker illa om bögar" eller "jag har så svårt för bögar". Varför förhåller det sig så?

Ett filmiskt val

Regissören Susanna Edwards berättar i pressen att hon valt att fokusera sin berättelse på "en klassisk kärlekshistoria men i modern outfit" (DN 23.3.06). Filmen bygger på ett uppmärksammat hatbrott i Göteborg i juli 1997 då Joucef Ben Meddour mördas av ett par killar som visade sig vara satanister. I media kom händelsen att kallas "satanismordet". Joucef Ben Meddour miss-handlades först med en elpistol och sköts därpå ihjäl med två skott bakifrån. (I skildringen av mordet följer filmen mycket nära beskrivningen i ett förhörsprotokoll med förövarna som anses ligga nära sanningen om hur det i verkligheten gick till.) Han var

öppet homosexuell och med algeriskt ursprung. I verkligheten - så som det skildras i Johan Hiltons bok *No tears for queers* - var Joucef Ben Meddour en arbetslös alkoholiserad man. En samhälls förlorare som befinner sig ganska så långt från den rätt så självmedvetne och snygge Nassim i filmen. Även gestalten Peter är långt ifrån den Harry som till och från levde tillsammans med Ben och som sen häktades och utsattes för synnerligen ärekränkande förhörsmetoder från polisens sida.

Det är med andra ord en betydligt flashigare yta som visas upp med snygga väklädda män, inte några alkoholiserade socialhjälpstagare.

Filmen har också formen av en thriller där vi till en början ska sväva i ovisshet om vem som är mördaren. Kan det vara Peter som är skyldig? Kepsen på mordplatsen, pistolen Peter fick av sin far och som "ligger så bra i handen" är fullgoda planteringar.

- Om vi väljer att se *Keillers Park* som en bild av problematiken runt homofobi i vårt svenska samhälle - hur ska vi då värdera det val som filmens upphovsmän har gjort med att fokusera på kärlek och intriger? Är det ett bra sätt att nå in mot viktiga samhällsfrågor via en lättare form och därmed kanske en större publik?

- Måste vi ha unga vackra kroppar för att ta till oss nya bilder av homosexuell kärlek - samma sak gäller ju huvudrollerna i *Brokeback Mountain*?

- Konstformen film arbetar ofta med klischéer. De behövs ibland - som en överenskommelse med publiken - för att en historia enkelt och glasklart skall nå fram. Vilka är klischéerna i *Keillers Park*? Diskutera hur bilden av satanister, dominerande fäder, bögar ser ut jämfört med filmen.

Homofobi och hatbrott

Mordet på Joucef Ben Meddour utfördes av två unga män med uppenbara problem och uppvisar på så sätt typiska drag för den

här typen av våldsdåd som kommit att kallas hatbrott. Omständigheterna runt mordet är knapphändiga men vissa delar bär likhet med andra fall av hatbrott. Offret har sexuellt närmat sig en man eller flera män. Dessa har i sin tur känt sig kränkta och hotade i sin manlighet. I de efterföljande rättegångsförhandlingarna har denna omständighet tagits upp av försvaret som ett sätt att förklara och i någon mån ursäkta brottet. Bögskräck alltså, på nutida talspråkssvenska. Delvis som en följd av den mediala uppmärksamheten kring mordet på Joucef Ben Meddour fick polisen 1997 uppgiften att föra statistik över den här typen av hatbrott, vilka har ökat med 75% sedan år 2000 och nu ligger på cirka 300 per år. Siffror som troligen i verkligheten är högre - det finns sedan länge en utbredd misstänksamhet mot polisen i dessa fall och en rädsla för att anmäla brott. Det är därtill en typ av brott med låg uppläringsprocent.

1994 tillkom en lagparagraf i den svenska strafflagen i syfte att skärpa straffen i de fall där motivet för mordet visar sig vara att kränka en människa på grund av hennes etnicitet, trosbekännelse eller sexuella läggning.

Bakgrunden är den rädsla hos en hel grupp som ett mord riktar mot en människa med en viss tro, läggning eller ras skapar. Offret blir på det sättet en representant för en större grupp. Så varje gång en muslim eller böge eller sudanes - för att nu ta några exempel - misshandlas eller mördas skapar det rädsla i en vidare och större krets av människor. Homosexuella vågar inte gå hand i hand på stan, en muslimsk flicka stannar hellre hemma istället för att gå ut och träffa vänner. Så det finns alltså två delar i tänkandet bakom denna lag, dels själva straffskärpningen, dels - och det är kanske viktigare - en tydlig signal från samhället om att detta är något som inte accepteras i en modern rättsstat.

Så här definierar åklagarväsendet lagen om hatbrott:

"Med hatbrott avses hets mot folkgrupp, olaga diskriminering, homofobiska brott, våld och hot med mera mot förtroendevalda samt andra typer av brott där ett motiv varit att kränka en person, en folkgrupp eller annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationalitet eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet."

- En kort tid efter mordet på Joucef Ben Meddour fick RFSL i Göteborg ett brev där det stod att läsa: "Rätt åt den 37-årige algeriern som blev mördad i parken. En liten missbrukande parasite-rande böge. Väck med skiten!" Hur mår en människa innerst inne som har förmåga att ge uttryck för en sådan brist på respekt för en medmänniska?

- Vad tror eleverna - bekämpar man den här typen av brott med hjälp av skärpta straffskalor?

- Låt eleverna spekulera fritt kring den rädsla för det annorlunda som vissa människor ibland får. Var kan den tänkas komma ifrån? Varför tar den sig så starka uttryck?

Samtidigt som missionsförbundaren, pastor Åke Green håller sitt numera berömda tal i pingstkyrkan i Borgholm på Öland sommaren 2003 (för vilket han dömdes i Tingsrätten för hets mot folkgrupp med friades i Hovrätten) där han liknar de homosexuella i samhället vid en cansasvulst, så är också en annan motkraft synlig. Homosexualitet i tv och i tv-såpor och andra sammanhang är någonting som i allt ökande grad betraktas som naturligt och inte längre något speciellt. Många öppet homosexuella per-

soner i media- och kändisvärlden medverkar även till att avdramatisera begreppet homosexualitet. Homosexuella får också idag ingå registrerat partnerskap, att likställa med giftermål ur juridisk synvinkel.

Men låt oss inte inbilla oss något - det "knackas" fortfarande böge och en förfärande hög andel homosexuella känner otrygghet. Vi är väldigt långt ifrån målet med ett fullt ut jämställt svenskt samhälle.

- Vilka är elevernas tankar om varför så många betraktar HBT personer (Homo, Bi och Transsexuella) som avvikande och rentav hotfulla? Är det bara en generationsfråga?

Att läsa vidare

Johan Hilton; *No tears for queers - ett reportage om män, bögar och hatbrott*, Atlas förlag 2005.

Eva Tiby; *Hatbrott? Homosexuella kvinnors och mäns berättelser om utsatthet för brott*, Kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet, 1999.

Emma Sahlman; *Hundbajs och bögekrav - en studie av mediernas skildring av hbt-personer*. Kan köpas eller laddas ner via www.levandehistoria.se

Produktionsuppgifter

Sverige 2006

Producent: Solveig Nordlund, Christina Olofson & Anna Pettersson

Manus: Pia Gradvall

Regi: Susanna Edwards

Foto: Robert Nordström

Klippning: Rasmus Ohlander & Anders Refn

Scenografi: Erika von Weissenberg & Charles Koroly

Musik & ljuddesign: Peter Adolfsson

I rollerna

Peter - Mårten Klingberg

Nassim - Piotr Giro

Maria - Karin Bergquist

Juris - Gösta Bredefeldt

Rodite - Ia Langhammar

Kevin - Robert Jelinek

Tekniska uppgifter

Längd: 91 minuter

Ljud: Dolby

Format: Vidfilm

Censur: från 11 år

Svensk premiär: 24 mars 2006

Distribution

Triangelfilm, Birger Jarlsgatan 41A, 111 45 Stockholm. Tel. 08-440 14 50, fax 08-20 09 90 info@triangelfilm.se, www.triangelfilm.se